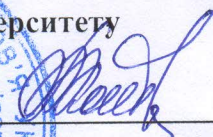

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національного фармацевтичного
університету

проф. А.А.Котвіцька

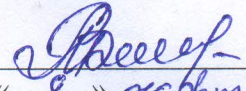
22 жовтня 2018 р.

КОНТРОЛЬНИЙ
ПРИМІРНИК № 3501

**ІНСТРУКЦІЯ
З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ТУРИСТСЬКИХ ПОДороЖЕЙ
СТУДЕНТАМИ НФаУ
ІОП А 3.9 -35- 103/04**

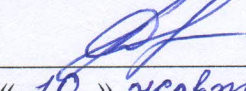
Розробив:

Начальник відділу ОП та ТБ

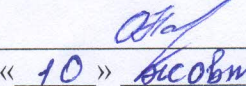
 В.С. Мірошнікова
« 8 » жовтня 2018 р.

Узгодив:

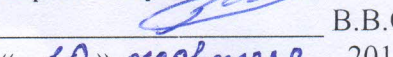
Проректор з НІП

 А.І. Федосов
« 10 » жовтня 2018 р.

Начальник відділу управління якістю

 О.І. Назарко
« 10 » жовтня 2018 р.

Юрисконсульт

 В.В. Остапенко
« 10 » жовтня 2018 р.

Харків, 2018

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор Національного фармацевтичного
університету

_____ проф. А.А.Котвіцька
«22» жовтня 2018 р.

ІНСТРУКЦІЯ
З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ТУРИСТСЬКИХ ПОДОРОЖЕЙ
СТУДЕНТАМИ НФаУ
ІОП А 3.9 -35- 103/04

Розробив:

Начальник відділу ОП та ТБ

_____ В.С. Мірошнікова

«_____» _____ 2018 р.

Узгодив:

Проректор з НІР

_____ А.І.Федосов

«_____» _____ 2018 р.

Начальник відділу управління якістю

_____ О.І. Назарко

«_____» _____ 2018 р.

Юрисконсульт

_____ В.В. Остапенко

«_____» _____ 2018 р.

Харків, 2018

ЛИСТ ОБЛІКУ ЗМІН

Підстави для внесення змін	Дата затвердження змін	Змінені сторінки	Підпис особи, яка внесла зміни

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Інструкція "З безпеки життєдіяльності під час проведення туристських подорожей студентами НФаУ" поширюється на всіх учасників навчально-виховного процесу Національного фармацевтичного університету.

1.2 Вимоги інструкції є обов'язковими для виконання відповідно до "Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в Національному фармацевтичному університеті" ПОЛ А3.2-35-039, "Положення про проведення інструктажів з безпеки життєдіяльності та охорони праці зі студентами, аспірантами, слухачами НФаУ" ПОЛ А3.2-35-116, "Правил дорожнього руху України", затверджених Постановою Кабміну України від 10.10.2001 № 1306 (зі змінами та доповненнями).

1.3 Дана інструкція розроблена на підставі Законодавства України з охорони праці з метою збереження життя і здоров'я студентської молоді, являється нормативним документом в межах університету і поширюється на осіб, які проводять навчальні екскурсії зі студентами НФаУ.

1.4 *Туристські подорожі* проводяться шляхом формування туристських груп у різноманітних організаційних формах: екскурсії, експедиції, походи.

Екскурсія – це колективне відвідування студентською молоддю визначених місць з освітньою, навчально-виховною, науковою чи розважальною метою.

Експедиція – це подорож, яка проводиться зі студентською молоддю з метою вивчення історії рідного краю, довкілля, явищ соціального життя, світової цивілізації, географічних, етнографічних, історичних об'єктів та їх дослідження з використанням технічних засобів пересування або ж без них. Під час проведення експедиції можливе подолання природних перешкод (перевалів, порогів, печер тощо).

Походи – це подорож організованої групи студентської молоді з використанням активних форм пересування за визначеним маршрутом, під час проходження якого можливе подолання природних перешкод: перевалів, порогів, печер тощо різних категорій та ступенів складності (далі – туристсько-спортивні походи).

1.5 Екскурсійні групи студентської молоді (далі - екскурсійні групи), які використовують для руху автомобільні дороги, автомобільний транспорт, залізниці, судноплавні водні шляхи, території заповідників, заказників, національних парків, прикордонну зону тощо, зобов'язані діяти у відповідності до вимог, що визначають порядок перевезення організованих екскурсійних груп автомобільним транспортом і залізницею, користування дорогами та перебування на територіях відповідного охоронного статусу.

2 ПОВНОВАЖЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТУ

2.1 Адміністрація університету:

- приймає рішення про проведення екскурсійних поїздок;

- несе відповідальність за підготовку, успішне їх проведення, педагогічну доцільність і результативність;

- видає наказ про проведення екскурсійної поїздки, в якому: визначається мета, район, термін проведення, (категорію, ступінь складності експедиції або туристсько-спортивного походу) екскурсії; призначається керівник туристської групи та його заступник (заступники, помічник, помічники); обумовлюється відповідальність керівника та його заступника за збереження життя і здоров'я учасників протягом усього часу екскурсійної поїздки, затверджується персональний склад групи та маршрут проведення поїздки (Додатки 1,2);

- проводить інструктаж керівника групи та його заступника (заступників) з питань охорони праці та техніки безпеки;

- контролює проведення інструктажів зі студентами з питань техніки безпеки, безпеки життєдіяльності.

3 ВИМОГИ ДО КЕРІВНИКІВ ТУРИСТСЬКОЇ ГРУПИ, ЇХ ОBOB'ЯЗКИ ТА ПРАВА

3.1 Керівник, його заступник (заступники) туристської групи (далі – керівник) призначаються адміністрацією університету. Заступником керівника екскурсії призначається особа віком старше 18 років. Досвід заступника керівника повинен відповідати вимогам, які висуваються до досвіду учасників. Керівник і його заступник (заступники) повинні мати знання і навички з надання першої долікарської допомоги. Кількість заступників керівника визначається навчальним закладом.

3.2 Перед початком туристської подорожі її керівник та заступник зобов'язані пройти інструктаж за даною Інструкцією та Інструкцією з охорони праці «Про надання першої долікарської допомоги» ІОП А3.9-35-103/02 з реєстрацією у відповідному журналі. Керівник (заступник) групи повинен бути ознайомлений з наступними **нормативно-правовими актами:**

Правила надання послуг пасажирського автомобільного транспорту, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 18.02.97 № 176 (із змінами);

Порядок обслуговування громадян залізничним транспортом, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.97 № 252 (із змінами);

Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 01.08.2001 № 563 (із змінами);

Правила проведення туристських подорожей з учнівською та студентською молоддю, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 24.03.2006 №237.

3.3 Керівник туристської групи та його заступник (заступники) несуть відповідальність за життя, здоров'я учасників екскурсійної подорожі

відповідно до законодавства, а також за загальну організацію та зміст виховної роботи під час поїздки.

3.4 Керівник туристської групи та його заступник (заступники) **зобов'язані** при підготовці та проведенні екскурсійної подорожі:

- забезпечити підбір учасників екскурсійної поїздки відповідного віку та досвіду;
- ознайомити учасників екскурсійної поїздки з Правилами проведення туристських подорожей з студентською молоддю;
- провести інструктаж учасників екскурсійної поїздки згідно вимог даної Інструкції, а також Інструкції з охорони праці «Про надання першої долікарської допомоги» ІОП АЗ.9-35-103/02, з обов'язковою реєстрацією в журналі встановленого зразка;
- отримати *необхідну* документацію на проведення навчально-тематичної екскурсійної поїздки:
  - а) *копію ліцензії підприємства, яке організовує виїзд (екскурсію);*
  - б) *запрошення приймаючої сторони (для груп, які запрошуються на фестивалі, конкурси, змагання);*
  - г) *копію страхового полісу від нещасного випадку та на медичне обслуговування, якщо екскурсія здійснюється по Україні..*

3.5 Під час проведення екскурсійної поїздки необхідно:

- дотримуватися затвердженого маршруту;
- уживати заходів, спрямованих на забезпечення безпеки учасників екскурсійної поїздки;
- не допускати безпідставного поділу екскурсійної групи, відставання від неї окремих учасників, а також від'їзду окремих членів екскурсійної групи без супроводу одного із заступників керівника (від'їзд одного чи декількох учасників можливий лише за умови, що в екскурсійній групі два або більше заступників чи помічників керівника).

3.6 Керівник екскурсійної групи має право, в разі потреби та за наявності в групі не менше двох заступників керівника, передати керівництво екскурсійною групою одному із заступників та при першій нагоді повідомити адміністрацію НФаУ.

3.7 Керівник екскурсійної групи **обов'язково** повинен мати при собі медичну аптечку та вміти нею користуватися для того, щоб у разі необхідності надати першу долікарську допомогу.

4 ОBOB'ЯЗКИ УЧАСНИКА ТУРИСТСЬКОЇ ПОДОРОЖІ

4.1 Учасник туристської подорожі **зобов'язаний**:

- брати активну участь у підготовці подорожі і складанні звіту про неї, сумлінно виконувати покладені на нього обов'язки;
- у період підготовки до подорожі пройти медичний огляд у закладі охорони здоров'я і подати довідку про стан здоров'я керівникові;
- своєчасно виконувати розпорядження керівника туристської групи та його заступника, помічників;

- дотримуватися належного громадського порядку, санітарно-гігієнічних норм;
- своєчасно повідомляти керівника туристської групи або його заступника про погіршення стану здоров'я чи травму;
- виконувати правила дорожнього руху та пожежної безпеки, правила безпеки на воді, правила особистої гігієни, інші правила та норми особистої та колективної безпеки, володіти необхідними навичками страхівки та самострахівки у поході, а також знати способи запобігання травматизму і надання долікарської допомоги, знати елементарні способи самоконтролю фізичного стану;
- дотримуватися правил використання туристського спорядження;
- при знаходженні зброї, вибухонебезпечних та незнайомих предметів, не торкатися і не зрушувати їх з місця. Про місцезнаходження таких предметів терміново повідомити керівника туристської групи або його заступника, які при першій нагоді зобов'язані повідомити про знахідку відповідні місцеві органи;
- з повагою ставитись до місцевих жителів, їх звичаїв і традицій;
- дбайливо ставитись до природи, пам'яток історії та культури.

5 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ТУРИСТСЬКИХ ПОДороЖЕЙ

5.1 Способи пересування під час проведення туристських подорожей розподіляються на:

- **активний** (пішохідний, гірський, лижний, водний, велосипедний, автомобільний, мотоциклетний, спелеологічний);
- **пасивний** (залізничний, автобусний, морський та авіаційний).

5.2 Під час проведення туристських подорожей з активними способами пересування керівнику та його заступнику необхідно:

- дотримуватися затвердженого маршруту, робити, у міру можливості, відмітки в маршрутних книжках і маршрутних листах про проходження маршруту;
- дотримуватися рекомендацій і вказівок туристської маршрутно-кваліфікаційної комісії навчальних закладів системи Міністерства освіти і науки України (далі – МКК) та відповідної аварійно-рятувальної служби;
- забезпечити дотримання учасниками правил використання туристського спорядження, у т.ч. для страхівки;
- повідомляти адміністрацію університету, а також відповідну МКК та відповідну аварійно-рятувальну службу про початок та закінчення подорожі, а також про проходження групою контрольних пунктів;
- у разі зміни маршруту або складу групи за будь-яких обставин після виїзду в подорож повідомити про це адміністрацію університету, відповідну МКК та відповідну аварійно-рятувальну службу;
- уживати заходів, спрямованих на забезпечення безпеки учасників подорожі: зміна маршруту, припинення подорожі у зв'язку з виникненням небезпечних природних явищ та з інших обставин, а також у разі потреби

надання допомоги потерпілому; при цьому ускладнення маршруту допускається тільки у виняткових випадках і не дає підстави для підвищення залікової категорії складності походу;

- не допускати безпідставного поділу групи, відставання від групи окремих учасників, а також від'їзду окремих членів групи без супроводу одного із заступників керівника (від'їзд одного чи декількох учасників можливий лише за умови, що в групі два або більше заступників керівника);

- у разі поділу групи призначити керівника підгрупі з числа своїх заступників та їх помічників (можливе призначення помічників керівника підгрупи з числа найбільш досвідчених учасників – учнів, студентів), що мають відповідний рівень туристської кваліфікації з урахуванням вимог, викладених у цих Правилах;

- при аварійній ситуації (раптовому виникненні умов, що загрожують життю та здоров'ю учасників подорожі) ужити заходів щодо збереження життя та здоров'я учасників, виходячи з конкретної ситуації та реальної наявності сил та засобів для ліквідації аварії;

- у разі нещасного випадку керівник туристської групи зобов'язаний: терміново організувати надання першої долікарської допомоги потерпілому та його доставку до лікувальної установи, викликати, при потребі, найближчу аварійно-рятувальну службу;

- повідомити про випадок, що стався, адміністрацію університета, відповідну МКК, службу безпеки життєдіяльності та інші відповідні служби; до прибуття комісії з розслідування зберегти обстановку на місці в тому стані, у якому вона була на момент події (якщо це не загрожує життю і здоров'ю оточення і не призведе до більш тяжких наслідків). Про нещасний випадок, що трапився під час далеких подорожей поза територією району (міста), керівник групи також повідомляє відповідний орган управління освітою;

- організувати, при потребі, оперативну допомогу іншій групі, що перебуває в даному районі і потребує допомоги.

6 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АВТОБУСНИХ ЕКСКУРСІЙ

6.1 Перед початком проведення екскурсії

При підготовці до екскурсії керівник екскурсії зобов'язаний:

- ознайомити учасників екскурсії із загальною характеристикою об'єкта, маршрутом, правилами безпеки, яких необхідно дотримуватися під час екскурсії;

- перевірити наявність необхідних навичок і знань учасників екскурсії у наданні долікарської допомоги.

Вирушаючи на екскурсію, керівник екскурсії повинен мати при собі дорожню аптечку першої допомоги.

Допущені до екскурсії повинні бути відповідно по сезону і погоді одягнені і не мати при собі продуктів харчування, що швидко псуються, та предметів, що створюють небезпеку під час проведення екскурсії.

Перед проведенням екскурсії роблять перекличку учасників екскурсії за списком і відмічають їх присутність.

Всі учасники екскурсії повинні триматися цільною групою та забороняється відволікатися від групи.

6.2 Під час проведення екскурсії

6.2.1 Другу перекличку і відмітку присутніх учасників екскурсії проводить керівник з проведення екскурсії по прибутті на місце екскурсії.

6.2.2 Якщо для доставки студентів до місця екскурсії використовується громадський транспорт, посадку здійснюють групами під керівництвом (викладача, керівника). При цьому у транспортні засоби входять спочатку учасники екскурсії, а потім особа, яка несе відповідальність за їх безпеку. Під час зупинки першим виходить керівник і, стоячи біля входу, направляє учасників вправо від дороги.

Можна доставляти учасників екскурсії до місця екскурсії також на спеціально виділених транспортних засобах. Для цього дозволяється використовувати автобуси.

Після посадки в автобус керівник екскурсії повинен перевірити наявність учасників екскурсії і лише після цього водію дозволяється рухати з місця. Під час руху учасники екскурсії повинні сидіти на призначених для цього місцях, пересуватися по салону під час руху **забороняється**.

Забезпечувати посадку (висадку) учасників екскурсії після зупинки автобуса тільки з посадкового майданчика, а в разі його відсутності з тротуару або узбіччя, якщо це неможливо, з крайньої смуги проїзної частини (але не з боку суміжної смуги для руху), за умови, що це безпечно і не створює перешкод іншим учасникам руху, а також справності засобів аварійної світлової сигналізації.

Проходити з організованою групою учасників екскурсії тільки тротуарами та пішохідними доріжками, а у разі їх відсутності - краєм проїзної частини назустріч руху транспортних засобів і тільки у світлу пору доби.

6.2.3 Перевозити учасників екскурсії на відкритих вантажних машинах **забороняється**.

6.2.4 Перед перевезенням у транспорті з учасниками екскурсії проводиться інструктаж з правил дорожнього руху.

6.2.5 Під час екскурсії **забороняється** розпалювати багаття, щоб уникнути пожеж та опіків учасників екскурсії.

6.2.6 **Забороняється** під час екскурсії пити воду з відкритих водоймищ. Необхідно заздалегідь запропонувати взяти із собою (з дому) питну воду у поліетиленовій пляшці.

6.2.7 Під час екскурсії учасникам екскурсії **забороняється** знімати взуття і ходити босоніж.

6.3 Після закінчення екскурсії

6.3.1 Після закінчення екскурсії, перед відправленням у зворотній шлях, керівник виводить усіх учасників екскурсії з об'єкта екскурсії і перевіряє наявність їх за списком.

6.3.2 Після повернення з екскурсії ще раз перевіряють їх за списком.

7 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

7.1 У разі виникнення небезпечних природних явищ та з інших обставин, що можуть вплинути на безпеку учасників, припинити екскурсійну поїзду та вжити заходів щодо збереження життя та здоров'я учасників, виходячи з конкретної ситуації та реальної наявності сил і засобів для ліквідації наявних загроз.

7.2 У разі знаходження зброї, вибухонебезпечних і незнайомих предметів керівник екскурсійної групи або його заступник вживають заходів щодо убезпечення учасників і при першій нагоді повідомляють про знахідку відповідні місцеві органи влади та відповідні підрозділи за телефоном **112**.

7.3 У разі нещасного випадку керівник екскурсійної групи зобов'язаний терміново організувати надання першої долікарської допомоги потерпілому та викликати швидку медичну допомогу за телефоном **103** згідно вимог «Інструкції з надання першої долікарської допомоги для здобувачів вищої освіти та працівників НФаУ» ІОП АЗ.9-35-103/02, сповістити про нещасний випадок що стався, адміністрацію університету, а в разі потреби, і представників органів внутрішніх справ.

Орієнтовний зразок наказу

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

61002, м. Харків, вул. Пушкінська, 53, тел. (057) 706-35-81, факс (057) 706-15-03
E-mail: mail@nuph.edu.ua, Web: nuph.edu.ua

НАКАЗ

№ _____

від «_____» _____ 20__ р.

«Про організацію проведення (туристської, виробничої, навчальної ...) екскурсії та перевезення груп студентів (автомобільним, залізничним ..) транспортом»

З метою організованого й ефективного проведення (...) екскурсії з перевезенням (автомобільним, ...) транспортом студентів _____ групи та для забезпечення безпеки учасників екскурсії, а також збереження їх життя і здоров'я,

НАКАЗУЮ:

1. Організувати перевезення _____ групи студентів на екскурсію «_____» _____ 20__ р. (вид транспорту) за маршрутом: (вказати повний маршрут перевезення).
2. Затвердити склад групи в кількості __ студентів та дозволити їй виїзд на екскурсію до _____ з _____ по _____ 20__ р. (список за встановленою формою Додаток 2).
3. Призначити керівником групи _____.
4. Відповідальність за збереження життя і здоров'я студентів під час організації перевезення групи студентів (автомобільним, ..) транспортом та проведення (...) екскурсії покладається на керівника групи _____.
5. Керівнику структурного підрозділу, який організовує екскурсію, провести цільовий інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності з керівником групи та його заступниками, які здійснюють супровід студентів,

та зробити відповідні записи в журналі встановленого зразка. (В разі, якщо керівником групи призначений керівник структурного підрозділу - інструктаж проводить проректор з навчально-педагогічної (виховної) роботи).

6. Керівнику групи _____:

6.1. Провести цільовий інструктаж студентам з безпеки життєдіяльності під час перевезення _____ групи (автомобільним,...) транспортом та проведення (...) екскурсії й зробити відповідні записи в журналі встановленого зразка.

6.2. Мати при собі медичну аптечку та здійснювати контроль за станом здоров'я студентів. У разі потреби в наданні першої домедичної допомоги вжити необхідних заходів.

7. Забезпечити своєчасне повернення групи до _____.

8. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Ректор

А.А. Котвіцька

Погоджено:

Проректор з НПП (виховної)

Кухтенко О.С.

Начальник відділу ОП та ТБ

Мірошнікова В.С.

Начальник структурного підрозділу

_____

Список групи студентів, які від'їжджають на екскурсію до _____ з _____ по _____ 20__ р.

№ з/п	ПІБ	група	№ моб. телефону студента
1	2	3	4

Список склав:

Керівник групи _____ (П.І.Б.) _____ (особистий підпис)

ЛИСТ ОЗНАЙОМЛЕННЯ

№ з/п	Посада, ПІБ	Підпис про ознайомлення	Дата

ЛИСТ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ДОКУМЕНТУ

№ врахованого примірника	Підрозділ	Посада і ПІБ отримувача	Підпис та дата отримання	Підпис та дата повер- нення